

Інформація

Трускавець — місто обласного підпорядкування у Львівській області, бальнеологічний курорт України.

Географія

Трускавець розташований у мальовничій долині з півночі від передгір'я Східних Карпат на висоті 350 м над рівнем моря.

Для Трускавця характерний теплий та помірно-вологий клімат. Тут гостює недовга сніжна зима з відлигами, часто бурхлива весна, тепле літо і довга золота осінь. Січень минає із середньою температурою — 6,0 °С, липень + 18,5 °С.

Курорт розташований на віддалі 100 кілометрів на південь від Львова. Залізниця з'єднує місто з найбільшими містами України, СНД та з країнами Прибалтики. Між Трускавцем і Львовом через міста Дрогобич та Стрий курсують електропоїзди і автобуси.

Трускавець — затишна й екологічно чиста зона. Мінеральні води з 14 джерел: «Нафтуса», «Юзя», «Марія», «Софія», «Броніслава» тощо, покладами «гірського воску» — озокериту (єдине родовище у світі знаходиться на відділі 4 км від курорту — у Бориславі); до конкурентів карловарської солі належить трускавецька сіль «Барбара», яку добувають з високомінералізованої рапи.

Територія міста Трускавець за генеральним планом — 2000 га, фактичне користування землею — 774 га.

Населення

Кількість постійного населення 26 000 чоловік. Крім того, щомісячно відпочиває в середньому 13 000 чоловік, з них понад 2 500 іноземців.

Щоденно з навколишніх сіл та міст доїжджає на роботу 6300 чоловік.

Кількість працюючих, які виїжджають на роботу в інші населені пункти, — 3200 чоловік.

Загалом працює на підприємствах і установах міста 16 300 чоловік.

Історія

1469 — перша письмова згадка про Трускавець.

Археологічні знахідки, зокрема, римський бойовий чекан, датований IV століттям нашої ери, свідчать про те, що територія Трускавця могла бути ареною бойових дій готів і прикарпатських племен на чолі з карпами — з одного боку, і легіонів Римської імперії — з іншого.

Назва міста «Трускавець» до цього часу викликає суперечки істориків. Одні вважають, що «Трускавець» — це видозмінена форма польського слова *truskawka* (полуниця). Але полуниця з'вилася в Європі тільки після 1712 року і була привезена з Чилі французьким офіцером Фрез'є. А назва міста вперше зустрічається вже у XV ст. Інші вчені вважають, що на назву міста вплинула литовська мова. По-литовськи *druska* — це сіль, а Прикарпаття — відомий центр солеваріння. На користь цього варіанту свідчать тісні міждержавні стосунки Галицько-Волинського князівства і Великого Князівства Литовського у XII—XV ст.

Окремо слід виділити діяльність Організації Українських Націоналістів у Трускавці (ОУН) та Української Повстанської Армії (УПА) до і після 1939 року. До 1939 року ОУН воювала

з поляками, після 1939 року — з радянськими окупаційними військами. Два уродженці Трускавця — Василь Білас і Дмитро Данилишин- здійснили замах на депутата Польського Сейму Тадеуша Голувку. Сталося це у Городку 24 серпня 1931 року. Це був винятково політичний акт проти відомого польського шовініста. Акція не вдалася, але мала великий резонанс у всій Польщі. Обоє бойовиків було схоплено і засуджено до смерті. Їх героїчна поведінка під час процесу і при виконанні вироку мала великий вплив на українців по всіх окупованих Польщею територіях. Пам'ять про героїв зафіксована в назвах вулиць та пам'ятних знаках у Трускавці.

Трускавчанин Роман Макомацький, небіж Василя Біласа, член ОУН і вояк УПА, завербував в інформатори дружину радянського генерала Сабурова Ніну, яка допомогла врятувати життя тисяч галичан, зірвати цілий ряд каральних операцій НКВД проти мирного населення. Під керівництвом Макомацького підпільники викрали самого генерала Сабурова і обміняли його на 200 арештованих повстанців. Це унікальний випадок в історії радянської армії, який ще нікому не вдавалося повторити.

Курорт

Датою офіційного заснування бальнеологічного курорту вважається 1827 р., коли тут було споруджено приміщення для перших 8 ванн. Хоча лікувальні властивості трускавецьких вод були відомі давно, вперше їх описав королівський лікар Войцех Очко в 1578 році. Габріель Жончинський, автор підручника «Гісторія натуральна», який було видано у 1721 році, вказав, що в Трускавці, як і в інших селах Дрогобиччини добували нафту, а воду, яка її супроводжує, селяни пили для лікування багатьох хворіб. Перші ж серйозні роботи провели тут німецькі вчені Н.Фіхтель та Б.Хаке. Станіслав Сташці у невеличкій роботі, яка вийшла друком у 1805 році, писав, що крім солі тут добувають озокерит і нафту, з якої шляхом перегонки отримують гас («керасін» по російськи), який використовується для освітлення вулиць. І це — на початку XIX століття !

Хімічний аналіз мінеральної води «Нафтуса» вперше провів львівський вчений, аптекар і хімік Теодор Торосевич в 1836 році. Цей знаменитий вчений більш відомий завдяки винаходу газової лампи. В той же час зростає значення Трускавця в Австро-Угорській імперії. В 1892 році тут побудовано приміщення для інгаляцій системи Вашмута. І цим Трускавець одразу піднявся на рівень таких оздоровниць європейського значення як Ріхенгаль та Вісбаден. Будуються готелі, вілли, пансіонати.

пам'ятник Адаму Міцкевичу в Трускавці

В 1900 році було відкрито пам'ятник Адаму Міцкевичу. Розростається інфраструктура, будується нова водолікарня, прокладається об'їзна дорога. Окремо варто виділити діяльність Раймонда Яроша. В 1911 році Трускавець переходить до рук спілки, яку він очолює. Новий господар одразу починає яскраву європеїзацію курорту. Найперше він електрифікує Трускавець. Тепер за допомогою електричної енергії освітлювалися не тільки курортні приміщення і приватні вілли, але також вулиці та територія парку. Ще у 1909 році було побудовано залізницю з невеличкою станцією, а вже у 1912 споруджується новий вокзал. Трускавець був безпосередньо пов'язаний залізничним сполученням як зі Львовом, так і з Віднем, Краковом, Познанню, Прагою, Варшавою, Берліном.

У 1913 році за великі успіхи в розвитку курорту — його лікувальної бази, — Трускавець

було нагороджено Великою золотою медаллю. А темпи змін були насправду вражаючими. Той, хто пропустив декілька сезонів, по приїзді до Трускавця вже його не впізнавав. На Помірках за усіма європейськими стандартами було облаштоване купальне озеро, побудовані корти, спортивні майданчики. Береги озера були всипані золотистим морським піском. Перед Першою світовою війною існували плани подальшого розширення курорту, зокрема канатної дороги на - гору Цюхів Діл - с.Орив та залізниці до Блрислава 17 серпня 1929 року освячено і відкрито музей природничих наук. На нещастя, з його багатющої колекції майже нічого не залишилося — після приходу радянських військ у 1939 році його експонати були частково передані до Дрогобича, а частково просто розкрадені. Одну з колекцій завантажили до контейнера і просто кудись вивезли. А про розвиток курорту свідчать цифри. Якщо у 1923 році тут було 6080 відпочиваючих, то вже у 1927 році кількість гостей різко зростає — до 12633 осіб. У 1931 році курорт відвідало 14659 чоловік, а сезон 1933 року позначився просто неймовірною до того часу цифрою у 17000 осіб.

Санаторії

Нині (2000-ні) 19 санаторіїв і 20 пансіонатів Трускавця можуть одночасно оздоровлювати до 15 тисяч осіб. А фахівці стверджують, що ці курорти розраховані на 340 тисяч осіб щорічно. Для прикладу: в 1990—1995 роках у цьому курортному містечку відпочивало 412—414 тисяч осіб. Нині ж ця цифра зменшилася до 165—180 тисяч. Вартість путівок у санаторії Трускавця різноманітна; скажімо, ціна найдешевшої сягає від 260 гривень, а от найдорожча обійдеться в 2,5 тисячі гривень.

Соціальна сфера: медицина і освіта

Крім санаторіїв та пансіонатів місто-курорт Трускавець має 2 бювети мінеральних вод, 2 курортні поліклініки, 2 бальнеозокеритолікарні. Функціонують також міські лікарня та поліклініка. Працює ряд науководослідних лабораторій, зокрема: лабораторія експериментальної бальнеології Інституту фізіології ім. О. Богомольця НАН України, кафедра медичної реабілітації Львівського державного медичного університету, курортний науковий реабілітаційний центр «Карпати Чорнобиллю», реабілітаційний центр хворих на ДЦП «Еліта».

У місті нараховується 3 середніх школи, Будинок учнівської творчості, біологічний факультет Дрогобицького педагогічного університету ім. І. Франка.

Культура

Музей «Історія Трускавця»

До мережі закладів культури Трускавця входять[1]:

Трускавецький міський Народний дім — тут відбуваються численні культурні заходи, проводяться відзначення і святкування різноманітних важливих для держави і міста дат і подій, працює низка творчих колективів;

Палац культури імені Тараса Шевченка;

13 клубів — у санаторнокурортних закладах;

Розважальний комплекс-кінотеатр «Міленіум» — має 3 глядацькі зали;

Кінотеатр - "Злата"

міська централізована система бібліотек — об'єднує одну дитячу і три дорослих бібліотеки.

Окрім того, по санаторно-курортних закладах працює 17 бібліотек.

Трускавецькі музеї:

Музей «Історія Трускавця» — функціонує від 1982 року в ошатній дерев'яній садибі «вілла Саріуш», висвітлює важливі періоди розвитку міста й характеризує культурно-побутовий уклад місцевого населення — бойків;

Художній музей — відкритий у центрі міста 1992 року присвячений, зокрема, творчості народного художника України Михайла Біласа; експозиція розгорнута в 12 залах, що представляють понад 150 авторських робіт митця, який нині вважається національною гордістю нашої держави. Крім постійно діючої виставки, музей експонує роботи художників, графіків, скульпторів, майстрів декоративно-прикладного мистецтва, знайомлячи відвідувачів з новими авторськими здобутками.

Єпархіальний музей — був створений 11 жовтня 1998 року. Експозиція музею дає можливість дізнатися про історію Самбірсько-Дрогобицької Єпархії, про життя і діяльність видатних діячів української Греко-Католицької церкви, таких як Архієпископ Йосафат Кунцевич, Митрополит Андрей Шептицький, Патріарх Йосиф Сліпий, а також оглянути одну із виставок сакрального мистецтва.

У Трускавці функціонує одна школа мистецтв.

Далеко за межами міста та України відомими є колективи художньої самодіяльності Трускавці, які мають звання «народних»:

ансамбль пісні і танцю «Трускавчанка»;

фольклорні ансамблі «Джерела Карпат», «Барви Карпат», «Відгомін», «Галичани»;

зразковий дитячий камерний оркестр;

народна циркова студія «Каскад».